

Adroddiad i:	Y Pwyllgor Archwilio Partneriaethau
Dyddiad y Cyfarfod:	8 Tachwedd 2012
Aelod Arweiniol / Swyddog:	Bobby Feeley / Alaw Pierce
Awdur yr Adroddiad:	Nerys Tompsett
Teitl:	Adroddiad Blynyddol ar Amddiffyn Oedolion yn Sir Ddinbych 1 Ebrill 2011 – 31 Mawrth 2012.

---

1. Ynghylch beth mae'r adroddiad?

Perfformiad blynyddol cydymffurfriad Amddiffyn Oedolion â Chanllawiau Statudol.

2. Beth yw'r rheswm dros wneud yr adroddiad hwn?

Cyflwyno gwybodaeth i alluogi'r Aelodau i adolygu cynnydd yn y maes allweddol hwn o waith yn ystod y deuddeg mis diwethaf ac i sicrhau fod gofynion polisi amddiffyn oedolion yn rhan o ddulliau cyffredinol y sefydliad o ddarparu a datblygu gwasanaeth.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Fod yr Aelodau'n:

- i) ystyried ac yn cyflwyno sylwadau ar yr adroddiad; ac
- ii) yn cydnabod pwysigrwydd agwedd gorfforaethol at Amddiffyn Oedolion Bregus a chyfrifoldeb y Cyngor i ystyried hyn fel maes o flaenoriaeth allweddol a'i gydnabod ar y cyd â'r ymrwymiad a'r arwyddocâd a roddir gan Sir Ddinbych i Amddiffyn Plant.

4. Manylion yr Adroddiad

4.1 Cefndir

- Dogfen bolisi allweddol Amddiffyn Oedolion Sir Ddinbych yw Polisi a Gweithdrefn Dros Dro Amddiffyn Oedolion Bregus Cymru sy'n seiliedig ar y canllawiau a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru – 'Mewn Dwylo Diogel'. Mae Fforwm Gogledd Cymru'n monitro datblygiadau'n barhaus i sicrhau eu bod yn cael eu cynnwys mewn ymarferion cyfredol.
- Mae 'Mewn Dwylo Diogel' yn datgan fod gan awdurdodau lleol gyfrifoldeb i gymryd rôl arweiniol. Nid yw hyn yn gwneud gwaith asiantaethau partner yn ddim llai, bydd y rhain yn dal i fod yn gyfrifol eu hunain i ymateb i amheuan, honiadau neu ddigwyddiadau o gam-drin fel y disgrifir yn y gweithdrefnau. Mae'n rhaid gweithio mewn partneriaeth i amddiffyn oedolion bregus.

- Diffiniad 'Mewn Dwylo Diogel' o oedolyn bregus yw person dros 18 mlwydd oed sydd 'neu a allai fod angen gwasanaethau gofal cymunedol oherwydd anabledd meddyliol neu anabledd arall, oedran, neu salwch, nad yw, neu na allai, gymryd gofal ohono neu ohoni'i hunan neu nad yw'n gallu amddiffyn ei hunan yn erbyn niwed neu gamymddygiad difrifol. Diffinnir cam-drin fel 'ymyrraeth â hawliau dynol ac iawnderau sifil unigolyn gan unrhyw berson neu bersonau eraill'.

4.2 Gweithgareddau Amddiffyn Oedolion 2010 - 2011

Mae'r atodiadau ynghlwm yn dangos ychydig o ddata allweddol gwaith amddiffyn oedolion bregus yn Sir Ddinbych eleni. Dylid nodi, er y cawsom 244 o gyfeiriadau, fod llawer o achosion yn rhai parhaus felly mae'r data a gasglwyd ar yr achosion hynny'n anghyflawn.

Dengys **Atodiad 1** mai'r grŵp sy'n cael ei effeithio fwyaf gan gamdriniaeth yw pobl hŷn ond dylid cofio hefyd mai dyma'r grŵp mwyaf sydd angen gwasanaethau; mae'r ffigwr yn debyg iawn i'r llynedd. Mae data Cymru gyfan o 2010 – 2011 hefyd yn dangos mai merched hŷn yw'r rhai sy'n dioddef fwyaf o gamdriniaeth honedig, sydd hefyd yn wir yn Sir Ddinbych. Mae ychydig o gynnydd yn y cyfeiriadau mewn perthynas â phobl hŷn gyda salwch meddyliol (EMI – henoed bregus eu meddwl) sy'n eu gwneud yn debyg i'n cyfeiriadau ar gyfer pobl gydag Anabledd Dysgu. Efallai mai'r rheswm dros y cynnydd yw bod mwy o hyfforddi staff ar y cyd ar gyfer staff a ddarperir gan asiantaethau a staff y gwasanaethau cymdeithasol sy'n golygu fod categorïau o gamdriniaeth yn cael eu hadnabod yn well. Fodd bynnag, credaf ein bod hefyd yn gorfod cydnabod fod pobl yn byw'n hwy y dyddiau yma, felly, mae'r siawns o bobl yn datblygu dementia yn cynyddu.

Dengys **Atodiad 2** y mathau o gamdriniaeth mae pobl yn ei ddioddef, o gofio y bydd pobl yn aml yn dioddef mwy nag un math o gamdriniaeth yr un pryd. Dengys data Cymru gyfan mai camdriniaeth gorfforol yw'r ffurf fwyaf cyffredin o gamdriniaeth yn cael ei ddilyn gan esgeulustod. Yma yn Sir Ddinbych mae esgeulustod a chamdriniaeth corfforol yn ymddangos yn gyfartal fel y categorïau uchaf o gamdriniaeth. Rydym wedi sylwi ar gynnydd sylweddol mewn achosion o esgeulustod o ddata'r llynedd. Ni ymddengys fod unrhyw eglurhad clir am hyn.

Mae **Atodiad 3** yn dangos ble digwyddodd y gamdriniaeth. Yng Nghymru, mae'r rhan fwyaf o gamdriniaeth yn digwydd yng nghartrefi'r oedolion bregus eu hunain. Eleni yn Sir Ddinbych rydym wedi dangos gostyngiad bychan o 39% i 35% o gamdriniaeth honedig yn digwydd yng nghartrefi pobl eu hunain. Mae gostyngiad hefyd yn y gamdriniaeth honedig sy'n digwydd mewn cartrefi preswyl o 29% y llynedd i 21% yn 2011 - 2012 ond cynnydd o 6% mewn cartrefi nyrsio.

Dengys **Atodiad 4** pwy yw'r bobl yr honnir eu bod yn gyfrifol am y gamdriniaeth. Mae 42% o honiadau'n cynnwys staff y sector annibynnol ac mae 32% yn deulu a ffrindiau.

Mae **Atodiad 5** yn dangos fod 27% o achosion yn rhai lle cafwyd cyfaddefiad neu brawf; cynnydd ar 12% y flwyddyn flaenorol. Roedd llai o achosion heb eu profi, gostyngiad o'r 19% yn y flwyddyn flaenorol i 15% yn y cyfnod hwn. Pan geir cyfaddefiad neu pan ellir profi achosion mae'n bosibl gweithredu'n bositif, er

enghraifft diswyddo neu erlyn aelod o staff. Mae methu â phrofi hefyd yn ganlyniad positif, gan fod hynny'n dangos nad yw oedolyn bregus mewn perygl. Roedd 25% o achosion yn amhendant oherwydd diffyg tystiolaeth, yr un fath â'r flwyddyn flaenorol. Gweithredir mewn achosion o'r fath i amddiffyn oedolyn bregus ble bo'n bosibl. Mae rhai achosion yn dal ar y gweill gyda mesurau gwarchodol wedi'u sefydlu i sicrhau bod yr oedolyn bregus yn cael ei h / amddiffyn, gyda'u cyfranogiad a'u cytundeb.

Mae **Atodiad 6** yn dangos y canlyniad i'r dioddefwr honedig. Mewn dros 87.35% o achosion cafodd y peryglon eu dileu neu eu lleihau, fel y gwelir o'r Dangosydd Perfformiad. Ni ddarganfuwyd camdriniaeth mewn 23% o gyfeiriadau sef gostyngiad o 8% ar y flwyddyn flaenorol, sy'n dangos, efallai, well dealltwriaeth o feini prawf camdriniaeth, ond hefyd sydd yn gyfle yn yr achosion hyn i argymhell ymarfer da. Mewn achosion eraill, cafodd cynlluniau Amddiffyn Oedolion eu paratoi, gan gynnwys gwasanaethau ychwanegol neu ragor o fonitro. Dim ond mewn 4 achos y gwnaeth y dioddefwr honedig wrthod unrhyw gweithredu, fel arfer o ganlyniad i amgylchiadau teuluol, er enghraifft mab gyda phroblemau cyffuriau neu alcohol yn frwnt ei dafod neu'n ymosodol yn gorfforol ar ei fam.

Dengys **Atodiad 7** fod 11% o staff wedi'u diswyddo neu wedi ymddiswyddo. Cafodd 4% o droseddwy'r eu herlyn neu dderbyn rhybuddgan yr Heddlu; mae ffigwr isel yma'n gyson gyda data Cymru gyfan. Cafodd 5 gofalwr anffurfiol ragor o gymorth i geisio lleihau'r straen o ofalu, a allai fod wedi arwain at yr honiad. Mewn 30% o achosion ni phrofwyd unrhyw gamdriniaeth, felly doedd dim angen gweithredu. Mewn 20% o achosion ni weithredwyd yn erbyn y camdriniwr honedig, sy'n dangos mor anodd yw pan na ellir profi camdriniaeth, yn enwedig pan mae'n cynnwys aelod o'r teulu. Unwaith eto, mae'r canlyniad yn gyson â data Cymru gyfan. Fodd bynnag, mewn achosion ble mae peryglon yn bodoli, gweithredir i leihau'r peryglon os yw'r oedolyn bregus yn cytuno.

Astudiaethau achos – gweler Atodiadau ychwanegol

4.3 Hyfforddiant

Mae Sir Ddinbych yn dal i ddarparu hyfforddiant amddiffyn oedolion i staff mewnol ac i'r holl asiantaethau allanol. Mae hyfforddiant corfforaethol, yn cyfuno Ymwybyddiaeth Amddiffyn Oedolion a Phlant ac yn cael ei anelu at y rhai sy'n dod i gysylltiad weithiau â phlant neu oedolion bregus, yn cael ei gynnig o dro i dro.

4.4 Dangosyddion Perfformiad

Bob blwyddyn mae'r awdurdodau lleol yn cyflwyno ystadegau Amddiffyn Oedolion i Lywodraeth Cymru sy'n cael eu defnyddio i gynhyrchu dangosyddion perfformiad. Yn 2011 - 2012 cafodd y dangosydd, sy'n dangos y cafwyd gwared neu y lleihawyd y perygl i oedolion bregus, ei gyrraedd mewn 87.35% o achosion. Mae hwn hefyd yn Ddangosydd Perfformiad pwysig i Sir Ddinbych, gan ei fod yn un o'r targedau Dangosyddion Perfformiad cyffredinol sydd wedi'i ddewis i ddangos par mor dda yw Sir Ddinbych yn ei chyfanrwydd.

4.5 Datblygiadau

- Cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ymgynghoriad ar Fesur y Gwasanaethau Cymdeithasol (Cymru) ym mis Mawrth 2012. Disgwylir canlyniad yr ymgynghori ynghylch y Mesur newydd hwn yn gynnar yn 2013. Rhagwelir y bydd yn gosod rhagor o gyfrifoldeb statudol ar bob asiantaeth sy'n gweithio i amddiffyn oedolion bregus yng Nghymru. Disgwylir y bydd y mesur symud at osod amddiffyn Oedolion ar statws tebyg ag amddiffyn plant.
- Cafodd y posibilrwydd ei drafod o sefydlu Pwyllgor Amddiffyn Oedolion ar y cyd â Chonwy ond mae wedi'i roi o'r neilltu ar hyn o bryd nes y ceir canlyniad yr ymgynghoriad ar Fesur y Gwasanaethau Cymdeithasol.
- Cynhaliwyd Adolygiad Achos Difrifol mewn perthynas ag achos hen wraig a gafodd ei lladd gan ei gŵr. Mae'r adroddiad trosolwg wedi'i orffen a chynllun gweithredu aml asiantaeth yn cael ei ddatblygu i'w gytuno gan y Pwyllgor Amddiffyn Oedolion.
- Mae'r grŵp tasg a gorffen yn ystyried dewisiadau ar hyn o bryd i argymhell model ar gyfer rheoli diogelu oedolion yn Sir Ddinbych yn y dyfodol.

4.6 Cynllun Gweithredu Amddiffyn Oedolion Bregus

Mae Pwyllgor Amddiffyn Oedolion Bregus Sir Ddinbych wedi datblygu Cynllun Gweithredu (gweler yr Atodiadau).

5. **Sut y bydd y penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?**

Mae gwasanaeth Amddiffyn Oedolion Bregus yn cyfrannu at y gwaith ynghylch blaenoriaethau corfforaethol y Cyngor i ymateb i newid demograffig a'u hamcan i sicrhau fod pobl hŷn a phobl gydag anabledd dysgu'n gallu byw'n annibynnol yn hwy. Mae sicrhau fod unigolion yn teimlo'n ddiogel ac yn cael eu gwarchod yn eu cymunedau yn cyfrannu at eu hansawdd bywyd yn gyffredinol.

6. **Beth fydd y gost a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?**

Mae'r gwasanaeth eisoes o fewn y cyllidebau presennol.

7. **Pa ymgynghori a wnaed?**

Amherthnasol

8. **Datganiad y Prif Swyddog Cyllid**

Does yna ddim goblygiadau ariannol yn codi'n uniongyrchol o'r adroddiad hwn.

9. **Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?**

Mae yna berygl y gallai achosion proffil uchel arwain at ragor o gyfeiriadau a fyddai'n her i'r tî m Amddiffyn Oedolion Bregus o ran gallu ymdrin â'r gwaith yn ei strwythur presennol. Mae hwn yn cael ei adolygu'n barhaus a bydd gwaith y Grŵp Tasg a Gorffen o gymorth i reoli gofynion y dyfodol.

10. Yr Hawl i Benderfynu

Mae'r adroddiad hwn er gwybodaeth yn unig.